



Naturskyddsföreningen



Näringsdepartementet
Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht

Datum
2018-01-23

Miljö- och energidepartementet
Miljöminister Karolina Skog

Skrivelse till Sveriges regering angående spridning av blyammunition samt hur denna kontrolleras i samband med jakt

Undertecknande föreningar skickade i juni 2017 en skrivelse till regeringen med uppmaningen att införa ett förbud mot användning av bly i jaktammunition. (För bakgrundsbeskrivning av problemet hänvisas till nämnda skrivelse med diarienummer M2017/01605/Ke.) Av miljöministerns svar framgår att regeringen är medveten om blyproblematiken, bl.a. med hänvisning till att det redan föreligger förbud att använda blyammunition i våtmarker och över grunda vatten.

Vidare hänvisas till att EU-kommissionen har uppdragit åt Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) att ta fram ett förslag till förbud för blyammunition i våtmarker i hela EU under REACH. Miljöministern deklarerar att regeringen vill avvakta vad EU-kommissionens initiativ leder till innan man överväger förändringar i det svenska regelverket.

BirdLife Sverige och Naturskyddsföreningen anser att Sverige bör vara ett föregångsland i naturskyddsfrågor och vidhåller att regeringen bör påbörja processen för att införa förbud mot användning av bly i jaktammunition. En sådan process behöver inte omgående innebära ett totalt förbud mot all blybaserad jaktammunition. Vi ser till exempel att viktiga steg mot minskade blyskador på fåglar och andra organismer kan tas genom förtydligade direktiv och relativt små resursförstärkningar till berörda myndigheter. Föreningarna ber därför regeringen att åtgärda nedanstående brister i nuvarande regelverk och förvaltning.

Precis som miljöministern anger är det redan idag förbjudet att använda blyammunition över grunda (kust-)vatten. Dock saknas definition av vad som är "grunt vatten". Naturvårdsverket har vid direkt förfrågan angett rekommendationen 6 meter, vilket är den definition som antagits i Ramsarkonventionen. Fortfarande saknas emellertid tydliga svenska föreskrifter eller prejudicerande domar kring detta. (Däremot föreligger fall där jägare som jagat på grunda vatten har friats, eller inte ens åtalats, med hänvisning till att rättsläget är oklart.) Föreningarna kräver därför att regeringen ger i uppdrag till relevanta instanser att implementera Ramsarkonventionens definition av "grunt vatten" i svensk lagstiftning.

Vi vill också påtala att alla våtmarker måste omfattas av förbuden, det vill säga även exempelvis myrar och torvmossar, där riskerna med spridning av blyammunition i princip är desamma som i våtmarker med större vattenspeglar. Detta illustreras bland annat av en studie på blyförgiftade ripor i Storbritannien¹.

Förlupna blyhagel kan färdas åtminstone ett par hundra meter. Risken är därmed uppenbar att en betydande del av de 580 ton bly som varje år sprids i den svenska naturen via jakt hamnar i närliggande vatten. Såväl våtmarker som grunda kuststräckor måste därför omfattas av en buffertzona om 300 meter, inom vilken blyammunition inte får användas.

Att påvisa användning av blyammunition är idag i det närmaste omöjligt, eftersom det innebär att man måste kunna knyta en specifik person till ett specifikt djur som skjutits med blyammunition. För att ha någon verkan måste förbuden även omfatta innehav av blyammunition inom de områden där sådan ej får användas.

Föreningarna anser att statliga myndigheter tydligt bör poängtera att spridningen av blyammunition i naturen måste minska. Det kan till exempel ske genom att länsstyrelser föreskriver användning av blyfri ammunition vid skydds jakt. Enligt jurist på Naturvårdsverket är det emellertid oklart huruvida länsstyrelser verkligen kan föreskriva sådana villkor. I många fall, exempelvis vid skydds jakt på skarv, skulle en strikt tillämpning av att definiera vatten med lägre djup än 6 meter som "grunt vatten" innebära att blyammunition inte får användas.

Vi anser att landets länsstyrelser ska tilldelas mandat att generellt förbjuda användning av blyammunition vid skydds jakt på fågel. I den mån de skydds jagade fåglarna tas om hand för konsumtion medför de risk för blyförgiftning hos människor, medan skadeskjutna eller dödade fåglar som inte omhändertas riskerar att blyförgifta toppredatorer såsom örnar. Vidare innebär stora mängder hagel som inte träffar sitt mål att skydds jakt bidrar till den högst olämpliga spridningen av bly i naturen.

Tillsynen av blyhagelförbudet som stadgas i 14b § i förordningen (2007:988) är mycket bristfällig, i stora delar närmast obefintlig. Enligt handläggare på såväl länsstyrelser som Naturvårdsverket ligger den operativa tillsynen hos Polismyndigheten, Kustbevakningen och i vissa delar hos länsstyrelserna. Det allmänna intrycket är att det i praktiken inte sker någon tillsyn alls. Föreningarna undrar därför om Naturvårdsverket verkligen har delegerat tillsynen till nämnda myndigheter, eller om Naturvårdsverket endast "utgår från" att dessa myndigheter har tagit över den operativa tillsynen? Det krävs tydliga direktiv och tillförsel av resurser för att någon tillsyn värd namnet ska utföras.

¹ Thomas, V. G., Scheuhammer, A. M., & Bond, D. E. 2009. *Bone lead levels and lead isotope ratios in red grouse from Scottish and Yorkshire moors*. *Science of the Total Environment* 407: 3494–3502.

Föreningarnas förslag i punktform

- Implementera Ramsarkonventionens definition av (kust-)vatten grundare än 6 meter som "grunt vatten".
- Inkludera alla våtmarker i våtmarksbegreppet.
- Inför blyammunitionsfria buffertzoner om 300 meter runt våtmarker och i anslutning till grunda vatten.
- Inom buffertzonerna ska även innehav av blyammunition vara förbjudet.
- Inför förbud mot blyammunition vid skydds jakt längs våra kuster.
- Länsstyrelser, Kustbevakningen och/eller Polismyndigheten måste tilldelas resurser för att utöva vederhäftig tillsyn av gällande regelverk.

Karin Lexén
Generalsekreterare
Naturskyddsföreningen

Dennis Kraft
Ordförande
BirdLife Sverige